

Kingdom of the Netherlands

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SWEDEN

WORLD BANK GROUP

YUJCOM
Komitet pravnika
za ljudska prava

VODIČ

PRVI PUT **NA** SUDU

I PRVI PUT **U** SUDU

Izdavač

Komitet pravnik za ljudska prava – YUCOM
Kneza Miloša 4, 11103 Beograd
www.yucom.org.rs

Za izdavača

Milan Antonijević

Priredila

dr Katarina Golubović

Dizajn i prelom

Dosije studio, Beograd

Štampa

C-Print, Beograd

Tiraž

200

ISBN 978-86-83209-65-1

Kingdom of the Netherlands

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SWEDEN

WORLD BANK GROUP

Vodič: „Prvi put na sudu i prvi put u sudu“ je pripremio tim Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM. Timu su koristile smernice dobijene od g-đe Džordže Harli (stručnjakinje za reformu pravosuđa), g-dina Srđana Svirčeva (stručnjak za javni sektor), g-đe Marine Matić Bošković (savetnice za reformu pravosuđa), kao i komentari koje je uputila Viktorija Eskivel Korzak (stručnjakinja za ljudska prava).

„Ova verzija predstavlja Nacrt vodiča koji je još u izradi. Dobrodošle su sve sugestije i komentari kako bi finalna verzija ovog vodiča bila što prilagođenija krajnjim korisnicima i ostvarila svoju punu svrhu. Sve sugestije možete nam poslati elektronskom postom na adresu office@yucom.org.rs.“

VODIČ

PRVI PUT NA SUDU I PRVI PUT U SUDU

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
347.91/.95(035)

VODIČ : prvi put na sudu i prvi put u sudu / [priređila
Katarina Golubović]. – Beograd : Komitet pravnika za ljudska
prava – YUCOM, 2017 (Beograd : C-print). – 35 str. ; 20 cm

Tiraž 200.

ISBN 978-86-83209-65-1

1. Голубовић, Катарина [приређивач, сакупљач]

а) Судски поступак – Приручници

COBISS.SR-ID 244049420

SADRŽAJ

O SAMOSTALNOM ZASTUPANJU	7
------------------------------------	---

TUŽILAC

1. Želim da tužim – šta treba da znam unapred.	9
2. Pisanje tužbe.	10
2.1. Potrebni zakoni i podaci za pisanje tužbe	10
2.2. Šta tražim od suda –tužbeni zahtev	13
2.3. Onda kada ne znam tačno šta tražim od suda – preciziranje tužbenog zahteva.	14
3. Podnošenje tužbe.	14

TUŽENI

1. Tužen sam – šta treba da znam unapred	17
2. Pisanje odgovora na tužbu	18
2.1. Potrebni zakoni i podaci za pisanje tužbe	18
2.2. Šta tražim od suda –odbacivanje i odbijanje tužbenog zahteva	18
3. Podnošenje odgovora na tužbu	19

U SUDU

1. Kako pripremiti izlaganje, šta poneti sa sobom na sud, kako se obući, gde je sudnica, šta ako se ne pojavim...	21
--	----

2. Kako teče suđenje	23
3. U sudnici...	24
4. Šta će biti na sledećem ročištu?	27
5. Kraj suđenja	27
NEKE MOGUĆE SITUACIJE NAKON PRESUDE.	28
KO VAM MOŽE POMOĆI?	30

O SAMOSTALNOM ZASTUPANJU

Samostalno zastupanje svojih prava i interesa na sudu nije jednostavno. Ulazite na nepoznat teren, gde učesnici govore Vama nepoznatim jezikom i gde važe Vama nepoznata pravila. Ta pravila su nekad pisana, a nekad nepisana. Ona se spoznaju dugogodišnjim studiranjem i iskustvom. Ipak, nijedan proces, nijedan postupak nije isti. Zato, niko ne može garantovati ishod postupka.

OVAJ VODIČ NE PROMOVIŠE SAMOSTALNO ZASTUPANJE. On ima cilj da **PRIBLIŽI LAICIMA KOLIKO JE MOGUĆE SUDSKI PROCES.** U njemu se daju odgovori na pitanja koja sami sebi postavljate kad krenete u sud a koje ne možete naći u zakonima.

Na kraju, nadamo se da ćete čitanjem ovog vodiča moći realnije da sagledate sam proces, te donesete odluku da li uopšte kretati ka sudu ili dobiti dovoljno dobrih argumenata za Vas i suprotnu stranu da spor rešite mirnim putem.

TIM JUKOMA

TUŽILAC

1. ŽELIM DA TUŽIM – ŠTA TREBA DA ZNAM UNAPRED

Ako želite da sud donese presudu kojim će drugo lice (bilo da je u pitanju država, firma ili čovek) biti obavežno nešto da učini ili da prestane da čini, potrebno je da **podnesete sudu tužbu protiv tog lica**.

▶ ZA TUŽBU SE PLAĆA TAKSA, I TO ODMAH NA SAMOM POČETKU.

Ukoliko nemate sredstava za plaćanje takse, **možete podneti predlog sudiji da Vas oslobodi plaćanje takse**, jer prema svom imovnom stanju niste u mogućnosti da platite. **Pazite!!!** Za sve što tvrdite morate imati dokaze. Moraćete da podnesete dokumentaciju (npr. potvrdu o nezaposlenosti iz Nacionalne službe za zapošljavanje, ček od penzije, izvode iz matične knjige rođenih za decu, potvrde iz opštine o nekrentinama i sl.). Možete tražiti da platite taksu na rate. Koristite svoja prava blagovremeno.

.....
: TAKSA ZA TUŽBU RAZVOD BRAKA: 2.660,00 dinara.

: TAKSA ZA TUŽBU ZA NAPLATU 900.000,00 dinara: 38.300,00 dinara.
.....

▶ NA VAMA JE DA DOKAŽETE!!!

Za sve što tvrdite morate imati dokaze. **PO PRAVILU, AKO NEMATE DOKAZE, IZGUBIĆETE SPOR.**

DOKAZI SU: Isprave (npr. ugovori, priznanice, fakture, izvodi iz matičnih knjiga, prepiska mejlovi, svedoci – čiju adresu bi trebalo da navedete, veštačenje – koje će odrediti sud, uviđaj – koji se u parnici retko koristi)

VI PREDLAŽETE I PRILAŽETE dokaze. Predlaganje znači da ih jasno navedete u tužbi (npr: Ako tvrdite da Vam neko duguje i imate svedoka, predlažete dokaz: Saslušanjem svedoka Pere Perića. Ako imate priznanicu, predlažete dokaz: priznanica od 5.5.2010. g. s tim što kopije priznanice prilažete u više primeraka i predajete uz tužbu.

Vaše dokaze morate navesti u samom tekstu tužbe i priložiti ih u dovoljnom broju primeraka za sud i suprotnu stranu, odnosno predati ih na sudu najkasnije kada se prvi put na poziv suda pojavite (PRIPREMNO ROČIŠTE). **NAPOMENA: POSLE TOGA NEMATE PRAVO DA PREDLAŽETE DOKAZE.**

- ▶ **SUĐENJA TRAJU. DO IZVRŠENJA MOŽE PROĆI VIŠE GODINA. NAORUŽAJTE SE STRPLJENJEM.**

2. PISANJE TUŽBE

2.1. Potrebni zakoni i podaci za pisanje tužbe

Nije lako napisati tužbu. **NAORUŽAJTE SE.** Bez **Zakona o parničnom postupku** koji reguliše ceo postupak i zakona koji uređuje oblast zbog koje se „tužite“ teško da ćete uspešno sastaviti tužbu.

Npr. za spor iz radnog odnosa Vam je neophodan **Zakon o radu**, za naknadu štete vam je potreban **Zakon o obligacionim odnosima**, za razvod vam je potreban **Porodični zakon**.

Treba da znate podatke tuženog. Prema adresi prebivališta ili sedišta tužene strane, po pravilu, znaćete kom sudu podnosite tužbu.

Morate da odredite vrednost spora. BUDITE REALNI. Od vrednosti spora na kraju zavisi koliku taksu plaćate.

Pravnici koriste **MODELE TUŽBI** i **OBRASCE**.

Zato Vam dajemo primer.

**TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE
U SLUČAJU TELESNE POVREDE**

OSNOVNI SUD U _____

TUŽILAC: _____ iz _____ ul. _____ br. ____.

TUŽENI: _____ iz _____ ul. _____ br. ____.

**T U Ž B A
radi: naknade štete**

Vrednost spora: _____ dinara

Tuženi je dana _____ godine naneo tužiocu teške telesne povrede u vidu preloma nosa. Zbog ovog dela tuženi je osuđen od strane _____ suda, na kaznu zatvora u trajanju od _____.

DOKAZ: 1. Spisi _____ suda K. br. _____,
2. Lekarsko uverenje za tuženog.

Zbog ove povrede tužilac je bio privremeno sprečen za rad u trajanju od _____ meseca, pa je izgubio zaradu u iznosu od _____ dinara.

DOKAZ: Potvrda poslodavca tužioca _____ od _____ godine.

Tužilac je nakon povrede imao dve operacije nosa, zbog čega je trpeo fizičke bolove jakog intenziteta, u dužem vremenskom periodu. Tužilac smatra da je pravična naknada za ove bolove novčani iznos od _____ dinara.

DOKAZ: Veštačenje eksperta medicinske struke

Kao trajna posledica nanetih povreda, kod tužioca je ostalo otežano disanje, te je zbog ovoga kod tužioca umanjena opšta životna sposobnost. Tužilac smatra

da je pravična novčana naknada za duševne bolove zbog umanjnja životne aktivnosti iznos od _____ dinara.

Najzad, tužilac je pretrpeo veliki strah u trenutku povređivanja, a i kasnije pri vršenju operacija, plašeći se posledica koje su i nastale, pa na osnovu naknade za pretrpljeni strah traži iznos od _____ dinara.

DOKAZ: Veštačenje

Zbog svega iznetog, tužilac na osnovu čl. 195 i 200 Zakona o obligacionim odnosima, podnosi ovu tužbu i predlaže da sud nakon provedene rasprave donese

PRESUDU

Obavezuje se tuženi da tužiocu na ime naknade štete zbog nanošenja teške telesne povrede isplati i to:

- za izgubljenu zaradu za vreme privremene nesposobnosti za rad iznos od _____ dinara,
- za pretrpljene fizičke bolove iznos od _____ dinara,
- za duševne bolove zbog umanjnja životne aktivnosti iznos od _____ dinara,
- za pretrpljeni strah iznos od _____ dinara, što sve ukupno iznosi _____ dinara, sa zakonskom kamatom počev od podnošenja tužbe do isplate, kao i da tužiocu plati troškove parničnog postupka, sve ovo u roku od 15 dana pod pretnjom izvršenja.

U _____

Dana: _____

POTPIS TUŽIOCA

2.2. Šta tražim od suda – tužbeni zahtev

Vrlo je bitno da precizno odredite **šta želite od suda**. To se zove „formulacija tužbenog zahteva“. To je glavno pitanje u sudskom procesu. Po pravilu, on se formuliše nakon što opišete događaj/situaciju zbog kojeg ste podneli tužbu i objasnili zbog čega Vam neko pravo pripada.

Evo primera:

Zbog svega navedenog, predlažem da sud donese presudu ili rešenje kojim se	
Usvaja tužbeni zahtev i obavezuje tuženi Pera Perić, iz Beograda, da tužiocu Marku Markoviću, iz Smedereva, isplati na račun vvv-vvvvv-vvv koje se vodi kod banke Y, iznos od 8.000 dinara na ime duga sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15. maja 2015. godine u roku pod 15 dana od prijema presude.	TUŽBENI ZAHTEV
Obavezuje se tuženi Pera Perić, iz Beograda, da tužiocu isplati troškove postupka u roku od 15 dana.	

Evo još jednog primera:

Zbog svega navedenog, predlažem da sud donese presudu ili rešenje kojim se	
Usvaja tužbeni zahtev i obavezuje se tuženi Agroekonom DOO, sa sedištem u Beogradu, da tužiocu na ime neisplaćene zarade za mesec april 2016. godine isplati iznos od 26.000,00 dinara sa zakonskom kamatom od 31. maja 2016. godine, pa do isplate; za mesec maj 2016, godine isplati iznos od 26.300,00 dinara sa zakonskom kamatom od 30. jun 2016. godine,	TUŽBENI ZAHTEV
Obavezuje se tuženi Agroekonom DOO, sa sedištem u Beogradu, da tužiocu isplati troškove postupka u roku od 15 dana.	

2.3. Onda kada ne znam tačno šta tražim od suda – preciziranje tužbenog zahteva

Ako niste u mogućnosti da odredite tužbeni zahtev zato što ne znate npr. koliko vam poslodavac duguje onda morate tražiti **veštačenje finansijskoekonomске struke**. Takođe, možda ne znate koliko iznosi naknada nematerijalne štete tj. ako ste pretrpeli neku povredu ili strah, Vi niste u mogućnosti da cenite kolika je pravična naknada za takvu povredu. **To će u toku postupka odrediti veštak**. Kada veštak odredi iznose u svom nalazu i mišljenju, a Vi se slažete sa nalazom, **bićete u mogućnosti da precizirate iznos** koji tražite od lica koje je odgovorno da naknadi štetu. **Sudu ćete tada podneti podnesak sa preciziranim tužbenim zahtevom**.

POMOĆ!!!!

Modele vrlo često imate na internetu ali možete kontaktirati i besplatnu pravnu pomoć za savet. Raspitajte se u Vašoj opštini da li postoje službe besplatne pravne pomoći. Oni će Vam pomoći.

3. PODNOŠENJE TUŽBE

- ✓ napisali ste tužbu;
- ✓ odštampli je u više primeraka (najmanje 2);
- ✓ potpisali sve primerke;
- ✓ fotokopirali sve dokaze koje ste naveli u onolikom broju primeraka kao i tužbu (najmanje 2);
- ✓ spakovali sve (u koverat);
- ✓ **predali** koverat pošti (sa povratnicom) ili na prijemnom šalteru suda;

VI STE PODNELI TUŽBU!

Uskoro ćete dobiti **VAŠ BROJ PREDMETA I SUDIJU**. OČEKUJTE POZIV SUDA SA BROJEM PREDMETA I OZNAČENJEM SUDIJE I SUDNICE. **SUD VAS ZOVE NA ROČIŠTE**.

Od tada **svaki podnesak koji šaljete u sud mora sadržati Vaš broj predmeta**.

TUŽENI

1. TUŽEN SAM – ŠTA TREBA DA ZNAM UNAPRED

Ako Vas je neko lice tužilo, a Vi ne pristajete na zahtev koje je lice u postupku postavilo ka Vama, imate pravo da podnesete **odgovor na tužbu**.

PAZITE!!! Ako ne podnesete odgovor na tužbu u određenom roku koji je istaknut u pozivu, sud može doneti presudu zbog propuštanja na Vašu štetu.

Imajte na umu da se za **odgovor na tužbu plaća taksa**. Sud će Vam nekada poslati opomenu, nekada ne.

▶ ZA ODGOVOR NA TUŽBU SE PLAĆA TAKSA, I TO ODMAH NA SAMOM POČETKU.

Ukoliko nemate sredstava za plaćanje takse, **možete podneti predlog sudiji da Vas oslobodi plaćanje takse**, jer prema svom imovnom stanju niste u mogućnosti da platite. **Pazite!!!** Za sve što tvrdite morate imati dokaze. Moraćete da podnesete dokumentaciju (npr. potvrdu o nezaposlenosti iz Nacionalne službe za zapošljavanje, ček od penzije, izvode iz matične knjige rođenih za decu, potvrde iz opštine o nekrentinama i sl.). Možete tražiti da platite taksu na rate. Koristite svoja prava blagovremeno.

▶ NA TUŽIOCU JE DA DOKAŽE!!!

Ipak, za sve što Vi tvrdite **morate imati dokaze**.

DOKAZI SU: Isprave (npr. ugovori, priznanice, fakture, izvodi iz matičnih knjiga, prepiska mejlovi, svedoci – čiju adresu bi trebalo da navedete, veštačenje – koje će odrediti sud, uviđaj – koji se u parnici retko koristi)

VI PREDLAŽETE I PRILAŽETE DOKAZE. Predlaganje znači da ih jasno navedete u odgovoru na tužbu (npr: Ako tvrdite da Vam neko duguje i imate svedoka, predlažete dokaz: Saslušanjem svedoka Pere Perića. Ako imate priznanicu, predlažete dokaz: priznanica od 5.5.2010. g. s tim što kopije priznanice prilažete u više primeraka i predajete uz odgovor na tužbu.

Vaše dokaze morate navesti u samom tekstu odgovora na tužbu i priložiti ih u dovoljnom broju primeraka za sud i suprotnu stranu, odnosno predati ih na sudu najkasnije kada se prvi put na poziv suda pojavite (PRIPREMNO ROČIŠTE). **NAPOMENA: POSLE TOGA NEMATE PRAVO DA PREDLAŽETE DOKAZE.**

- ▶ **SUĐENJA TRAJU. DO IZVRŠENJA MOŽE PROĆI VIŠE GODINA. AKO SU VAŠE ŠANSE MALE, IMAJTE NA UMU DA ĆE SUDSKI TROŠKOVI GODINAMA RASTI KAO I KAMATA.**
- ▶ **PROCENITE.**

2. PISANJE ODGOVORA NA TUŽBU

2.1. Potrebni zakoni i podaci za pisanje tužbe

Nije lako napisati odgovor na tužbu. **NAORUŽAJTE SE.** Bez Zakona o parničnom postupku koji reguliše ceo postupak i zakona koji uređuje oblast zbog koje se „tužite“ teško da ćete uspešno sastaviti odgovor na tužbu. Na samom vrhu se morati pozvati na broj Vašeg predmeta koji ste dobili u sudskom pozivu. Npr. P 259/2016. P označava parnicu. 259 je broj Vašeg predmeta. 2016. je godina u kojoj je Vaš predmet zaveden.

Odgovor na tužbu pretpostavlja pre svega pažljivo čitanje tužbe. Ne ulazite mnogo u druge detalje. Skoncentrišite se na ono što je tužbeni zahtev i na predložene dokaze. Navedite zbog čega je tužba i tužbeni zahtev **NEOSNOVAN**. Pobijajte pre svega činjenice, ali možete napadati i dokaze odnosno njihovu ispravnost (validnost).

(!) Imajte na umu: Nemate previše vremena za objašnjenje Vaših navoda u sudnici. Zato unesite sve što znate u Vaš podnesak.

2.2. Šta tražim od suda –odbacivanje i odbijanje tužbenog zahteva

Po pravilu, ako ne priznajete tužbeni zahtev, predlažete sudu da tužbu **ODBACI**, odnosno predlažete da sud tužbeni zahtev **ODBIJE**. Dodatno, tražite od suda da tužilac naknadi sudske troškove.

Naime, nakon što pročitate tužbu, ako postoje razlozi koji su navedeni u Zakonu o parničnom postupku za odbačaj tužbe, navedite ih i tražite od suda njen odbačaj. Opreza radi, tražite da se tužbeni zahtev odbije. Za to ćete dati razloge i predložiti i priložiti dokaze uz odgovor.

Sve što imate da prigovorite tužiocu, napisaćete u odgovoru. Tako, ako smatrate da je potraživanje zastarelo, to morate navesti. Ako smatrate da ne dugujete cenu, jer vam roba nije isporučena, stavite prigovor da ugovora nije ispunjen. Ako znate da je šteta nastala, ali niste Vi izvršili određenu radnju, takođe to navedite.

POMOĆ!!!!

Modele vrlo često imate na internetu ali možete kontaktirati i besplatnu pravnu pomoć za savet. Raspitajte se u Vašoj opštini da li postoje službe besplatne pravne pomoći. Oni će Vam pomoći.

3. PODNOŠENJE ODGOVORA NA TUŽBU

- ✓ napisali ste odgovor na tužbu;
- ✓ odštampli je u više primeraka (najmanje 2);
- ✓ potpisali sve primerke;
- ✓ fotokopirali sve dokaze koje ste naveli u onolikom broju primeraka kao i odgovor na tužbu (najmanje 2);
- ✓ spakovali sve (u koverat);
- ✓ **predali** koverat pošti (sa povratnicom) ili na prijemnom šalteru suda;

VI STE PODNELI ODGOVOR NA TUŽBU!

Svaki budući podnesak koji šaljete u sud mora sadržati Vaš broj predmeta.

U SUDU

1. KAKO PRIPREMITI IZLAGANJE, ŠTA PONETI SA SOBOM NA SUD, KAKO SE OBUĆI, GDE JE SUDNICA, ŠTA AKO SE NE POJAVIM...

Kako tužilac priprema izlaganje?

Vaše prvo izlaganje je skraćeni prikaz tužbe uz kratak osvrt na navode tuženog date u odgovoru na tužbu koji ste u međuvremenu dobili. Vi morate navesti u govoru da li su navodi Vašeg suparnika **OSNOVANI** ili **NEOSNOVANI**, objasniti zbog čega su neosnovani i predložiti dokaze koji na to ukazuju.

Tužilac: „Ostajem pri navodima datim u tužbi i tužbenom zahtevu. Predlažem da sud usvoji tužbeni zahtev i obaveže tuženog da tužiocu isplati dug.“

„Predlažem da sud izvrši uvid u dostavljene ugovore, izvode, kopije prepiske kao i ovaj ugovor koji sad prilažem sudu i suprotnoj strani; da se saslušaju svedoci Pera Perić, ul. adresa, i Simon Carić, ul. adresa i to na okolnost Predlažem da sud odredi veštačenje u pogledu visine dugovane razlike zarade.“

Kako tuženi priprema izlaganje?

Vaše prvo izlaganje je ponavljanje odgovora na tužbu.

Tuženi: „Ostajem pri navodima datim u odgovoru na tužbu. Predlažem da sud tužbeni zahtev odbaci zbog Opreza radi predlažem da sud tužbeni zahtev odbije zbog.....“

„Predlažem da sud izvrši uvid u dostavljene ugovore, izvode, kopije prepiske kao i ovaj ugovor koji sad prilažem sudu i suprotnoj strani; da se saslušaju svedoci Vanja Lak, ul. adresa, i Koja Tatić, ul. adresa i to na okolnost Predlažem da sud odredi veštačenje u pogledu visine dugovane razlike zarade.“

IMAJTE NA UMU: Nemate previše vremena za objašnjenje Vaših navoda u sudnici. Zato se držite Vašeg podneska!!!

▶ **ŠTA PONETI SA SOBOM NA SUD?**

Formirajte Vaš predmet. Kupite fasciklu. Ponesite tužbu. Ponesite ostale dokaze (isprave u tri primerka) koji potkrepljuju Vaše tvrdnje. Sve te dokaze daćete na tzv. pripremnom ročištu. To je Vaš prvi odlazak u sud na kom će sudija odrediti koga će sve saslušati i zbog čega. **Uvek nosite sa sobom Vašu fasciklu.**

▶ **OBUCITE SE PRIKLADNO.**

Imajte na umu da će Vas na ulazu u zgradu pravosudna straža pregledati i vratiti nazad ako obučete šorc ili su Vam ramena nepokrivena, čak i u najvrelijim letnjim mesecima. Prsti ne bi smelo da se vide. Ako se vratite, pogledaj uputstvo **ŠTA AKO SE NE POJAVIM.**

▶ **GDE JE SUDNICA?**

Nosite poziv od suda sa sobom. U njemu piše broj sudnice i ime sudije. Pitajte stražara za informacije gde se nalazi sudnica u koju odlazite. Veliki sudovi imaju puno sudnica.

▶ **SEDITE ISPRED SUDNICE I ČEKAJTE.**

U određeno vreme, izaći će zapisničarka i prozvati tužioca i tuženog. Odmah ulazite u sudnicu gde Vas sudija čeka.

▶ **ŠTA AKO SE NE POJAVIM?**

Ako se jednostavno ne pojavite, bez prethodnog opravdanja, a tužilac ste, smatraće se da ste povukli tužbu. Plaćićete troškove postupka.

Ako se jednostavno ne pojavite, bez prethodnog opravdanja, a tuženi ste, i ima dovoljno dokaza protiv Vas, sud može, na predlog tužioca, doneti presudu. Plaćićete troškove postupka.

MOŽETE UNAPRED OPRAVDATI IZOSTANAK, UZ DOKAZ.

2. KAKO TEČE SUĐENJE

Suđenje se sastoji iz ročišta. Prvi put kad se pojavite na sudu Vi ste došli na pripremno ročište. Ono je specifično jer je to prvo Vaše viđenje sa sudijom. Bilo da ste tužilac ili tuženi, na njemu bi trebalo da ponovite šta tražite od suda. Takođe, na ovom ročištu predlažete da se izvedu dokazi. Na tom ročištu će sud usvojiti ili odbiti Vaše predloge u pogledu dokaza. Za neke će smatrati da su suvišni ili nerelevantni. Imajte na umu da Vi znate koji su svedoci Vama bitni. Insistirajte na njima. Ako imate veliki broj svedoka, taktički odustanite od onih koji manje znaju. Tužilac mora predložiti vremenski okvir, a to je period u kome predlažete da se završi suđenje. Npr. ako ima dva svedoka možete predložiti dva ročišta i 3 meseca za završetak suđenja. Sudija će svakako u skladu sa svojim znanjem i raspoloživim vremenom odrediti vremenski okvir.

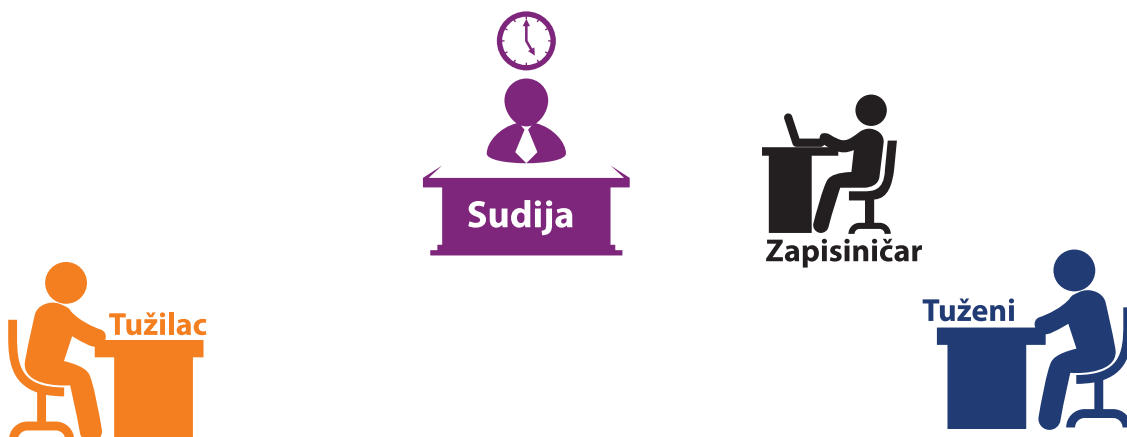
Na sledećim ročištima se „izvode dokazi“. To znači da sud saslušava svedoke i stranke. Kada se završi dokazni postupak, završava se suđenje i „ZAKLJUČUJE GLAVNA RASPRAVA“.

3. U SUDNICI...

► GDE SEDIM U SUDNICI?

Ako ste tužilac, Vi ste sudijina desna ruka. Ako ste tužena strana, Vi ste sudijina leva ruka.

UŠLI STE U SUDNICU I SELI!

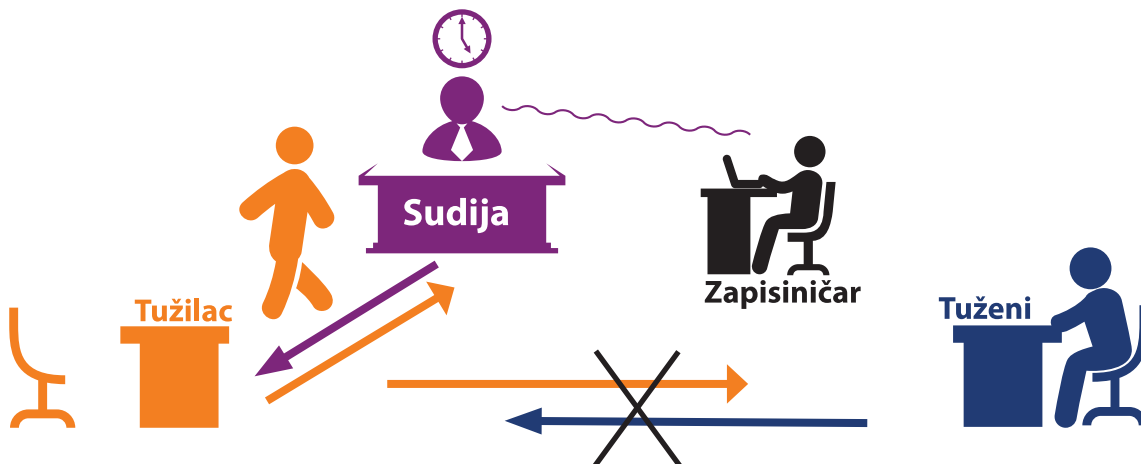
POČINJE ROČIŠTE: Suđenje počinje onda kada sudija počinje da utvđuje ko je prisutan, tako što pita ko se javlja za tužioca. Kada odgovarate sudu, to činite stojeći! Tada tužilac izgovara da se javlja lično, tj. daje sudiji do znanja da je on/ona tužilac. Sudija ponavlja šta Vi pričate jer diktira zapisničarki koja celo suđenje unosi u **ZAPISNIK**.

Potom sudija pita ko se javlja za tuženog. Kada odgovarate sudu, to činite stojeći! Tada tuženi izgovara da se javlja lično. Nakon što konstatuje da su pozvani prisutni, sudija daje reč tužiocu.

TUŽILAC USTAJE I OBRAĆA SE SUDU.

Imajte na UMU: Ne razgovarate i nikad se ne obraćate tuženom. Okrenuti ste ka sudiji. Sudija Vas sluša, pita i diktira zapisničaru na jeziku koji se koristi u sudnici.

TUŽILAC IZLAŽE:

„Ostajem pri navodima datim u tužbi i tužbenom zahtevu. Predlažem da sud usvoji tužbeni zahtev i obaveže tuženog da tužiocu isplati dug.“

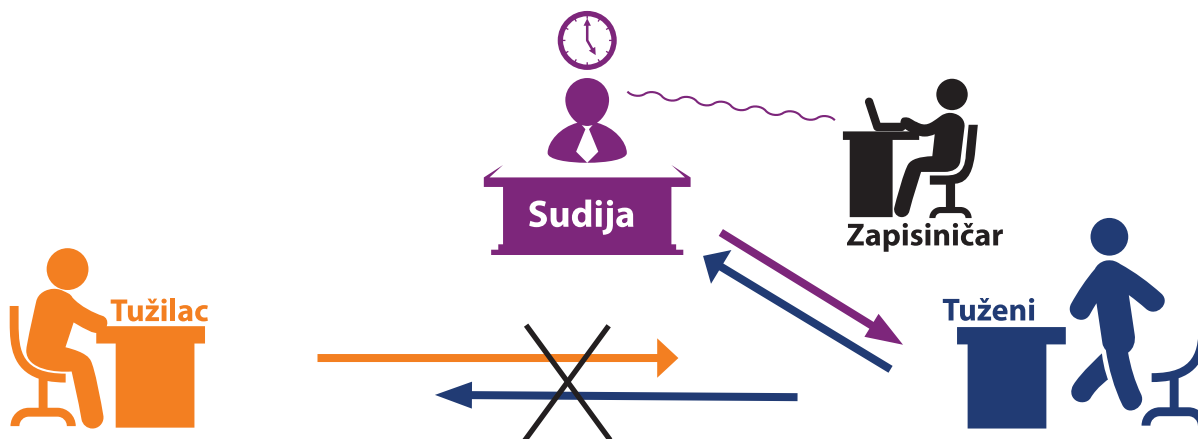
„Predlažem da sud izvrši uvid u dostavljene ugovore, izvode, kopije prepiske kao i ovaj ugovor koji sad prilažem sudu i suprotnoj strani; da se saslušaju svedoci Pera Perić, ul. adresa, i Simon Carić, ul. adresa i to na okolnost Predlažem da sud odredi veštačenje u pogledu visine dugovane razlike zarade.“

„Predlažem vremeski okvir od tri meseca i tri ročišta.“

TUŽENI IZLAŽE:

„Ostajem pri navodima datim u odgovoru na tužbu. Predlažem da sud tužbeni zahtev odbaci zbog Opreza radi predlažem da sud tužbeni zahtev odbije zbog.....“

„Predlažem da sud izvrši uvid u dostavljene ugovore, izvode, kopije prepiske kao i ovaj ugovor koji sad prilažem sudu i suprotnoj strani; da se saslušaju svedoci Vanja Lak, ul. adresa, i Koja Tatić, ul. adresa i to na okolnost Predlažem da sud odredi veštačenje u pogledu visine dugovane razlike zarade.“

ŠTA AKO NE RAZUMEM ŠTA MI SUDIJA GOVORI ODNOSNO ŠTA DIKTIRA ZAPISNIČARU?

Ne stidite se. Bilo da ste završili osnovnu školu ili fakultet. Pravnici koriste poseban rečnik. Ako ne razumete sudiju, slobodno recite da niste razumeli pitanje ili to što je uneto u zapisnik.

ONO ŠTO JE U ZAPISNIKU JE BILO NA SUĐENJU. SVE ŠTO STE REKLI ILI URADILI A NIJE U ZAPISNIKU, KAO DA SE NIJE NI DESILO. ZATO, AKO MISLITE DA JE NEŠTO KLJUČNO, A NIJE UNETO U ZAPISNIK, INSISTIRAJTE DA TO UĐE.

KRAJ ROČIŠTA: Sudija objavljuje kraj ročišta i zakazuje sledeće ročište tako što diktira na zapisnik datum i vreme. Zapisnik se štampa. Prilazite zapisničarskom stolu da potpišete zapisnik. Izlazite iz sudnice.

4. ŠTA ĆE BITI NA SLEDEĆEM ROČIŠTU?

U zapisniku obično piše šta će se dogoditi na sledećem ročištu. Pri kraju ročišta, sudija donosi rešenja koja se odnose na tok postupka npr. poziva svedoke da dođu, odnosno veštaka da da svoj nalaz i mišljenje.

Sledeće ročište počinje uvek na isti način. Sudija utvrđuje da li su svi prisutni. Zatim poziva tužioca da govori. Tužilac predlaže da se tužbeni zahtev usvoji. Potom predlaže da se izvede dokaz čije je izvođenje već određeno na prethodnom ročištu. Npr. predlažem da se sasluša svedok Pera Perić.

Tuženi predlaže da se tužbeni zahtev odbije. Potom predlaže da se izvede dokaz čije je izvođenje već određeno na prethodnom ročištu.

Ako je pozvan svedok, biće saslušan svedok. Sudija će ispitati svedoka. A zatim će pozvati tužioca i tuženog da postave pitanja. Gledate u sudiju dok postavljate pitanja. Svedok takođe odgovara sudiji.
Ne komentarišete svedočenje.

Veštačenje je obično pismeno. Nelogičnosti u nalazu i mišljenju možete osporavati. Ako ne prihvatate nalaz i mišljenje, možete tražiti dopunsko veštačenje, ili novo veštačenje. Veštaku plaćate predujam.

5. KRAJ SUĐENJA

Kada više nema svedoka, sud će završiti dokazni postupak. Obratite pažnju – ako ste tužilac do tada ste morali da precizirate tužbeni zahtev. Odmah nakon konstatacije na zapisniku da je dokazni postupak završen bićete upitani da date završnu reč. Bilo da ste tužilac ili tuženi, osvrnite se na dokaze u Vašu korist, i tražite od suda da na osnovu dokaza usvoji odnosno odbije tužbeni zahtev.

Čekate presudu (oko mesec dana).

SREĆNO.

NEKE MOGUĆE SITUACIJE NAKON PRESUDE

VI STE TUŽILAC	VI STE TUŽENI
<p>SITUACIJA 1.</p> <p>Dobili ste presudu. Usvojen je vaš zahtev. Čekate da li će se suprotna strana žaliti. Ni posle dva meseca nije vam stigla žalba. Odlazite do suda i proveravate da li je uložena žalba. Nije uložena, a rok za podnošenje je istekao. Čestitamo</p>	<p>SITUACIJA 1.</p> <p>Dobili ste presudu. Odbijen je tužbeni zahtev. Čekate da li će se suprotna strana žaliti. Ni posle dva meseca nije vam stigla žalba. Odlazite do suda i proveravate da li je uložena žalba. Nije uložena, a rok za podnošenje je istekao. Čestitamo</p>
<p>SITUACIJA 2.</p> <p>Dobili ste presudu. Usvojen je vaš zahtev. Stigla vam je žalba. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Odbili su žalbu kao neosnovanu, tj. potvrdili su prvostepenu presudu (posle godinu dana). Čestitamo</p>	<p>SITUACIJA 2.</p> <p>Dobili ste presudu. Odbijen je tužbeni zahtev. Stigla vam je žalba. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Odbili su žalbu kao neosnovanu, tj. potvrdili su prvostepenu presudu (posle godinu dana). Čestitamo</p>
<p>SITUACIJA 3.</p> <p>Dobili ste presudu. Usvojen je vaš zahtev. Stigla vam je žalba. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Vraćate se na prvostepeno suđenje, tj. natrag na ročišta. (Čestitka moguća ali na čekanju)</p>	<p>SITUACIJA 3.</p> <p>Dobili ste presudu. Odbijen je tužbeni zahtev. Stigla vam je žalba tužioca. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Vraćate se na prvostepeno suđenje, tj. natrag na ročišta. (Čestitka moguća ali na čekanju)</p>

VI STE TUŽILAC

SITUACIJA 4.

Dobili ste presudu. Usvojen je vaš zahtev. Stigla vam je žalba. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Preinačili su presudu i odbili vaš zahtev. (Izgubili ste, plaćate troškove postupka)

SITUACIJA 5.

Dobili ste presudu. Nije usvojen vaš zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Nisu usvojili žalbu. (Izgubili ste, plaćate troškove prvostepenog i drugostepenog postupka)

SITUACIJA 6.

Dobili ste presudu. Nije usvojen vaš zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Usvojili su žalbu. Vraćate se na prvostepeno suđenje, tj. na trag na ročišta. (Čestitka moguća ali na čekanju)

SITUACIJA 7.

Dobili ste presudu. Nije usvojen vaš zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Preinačili su presudu i usvojili vaš zahtev. Čestitamo

VI STE TUŽENI

SITUACIJA 4.

Dobili ste presudu. Odbijen je tužbeni zahtev. Stigla vam je žalba. Možete pisati odgovor na žalbu. Čekate odluku drugostepenog suda. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Preinačili su presudu i usvojili tužbeni zahtev. (Izgubili ste, plaćate troškove postupka)

SITUACIJA 5.

Dobili ste presudu. Usvojen je tužbeni zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Nisu usvojili žalbu. (Izgubili ste, plaćate troškove prvostepenog i drugostepenog postupka)

SITUACIJA 6.

Dobili ste presudu. Usvojen je tužbeni zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Usvojili su žalbu. Vraćate se na prvostepeno suđenje, tj. na trag na ročišta. (Čestitka moguća ali na čekanju)

SITUACIJA 7.

Dobili ste presudu. Usvojen je tužbeni zahtev. Žalite se. Čekate drugostepenu odluku. Usvojili su žalbu kao osnovanu. Preinačili su presudu i odbili tužbeni zahtev. Čestitamo

KO VAM MOŽE POMOĆI?

RB	Naziv organizacije	Adresa i mesto
1	Alternativni centar za devojke	Balkanska 49/4, 37000 Kruševac
2	Astra – akcija protiv trgovine ljudima	11000 Beograd
3	Asocijacija potrošača Srbije – APOS	Zmaj Jovina 26, P. C. „Lupus“, 21000 Novi Sad
4	Autonomni ženski centar	Tiršova 5a, 11000 Beograd
5	Balkanski centar za migracije i humanitarne aktivnosti	Bulevar Despota Stefana 53, 11000 Beograd
6	Evropski ekološki centar	Veljka Vlahovića 17, 35230 Čuprija
7	Zajedno Zajedno	Sredačka 2, 11000 Beograd
8	Inicijativa za inkluziju VelikiMali	Žarka Zrenjanina 10, 26000 Pančevo
9	Komitet pravnika za ljudska prava (JUKOM)	Kneza Miloša 4, 11000 Beograd
10	Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava	11000 Beograd
11	Mreža odbora za ljudska prava u Srbiji – CHRIS, kancelarija u Valjevu	Hajduk Veljkova 61, 14000 Valjevo
12	Mreža odbora za ljudska prava u Srbiji – CHRIS, kancelarija u Negotinu	JNA 1A, TC 1. sprat, lokali 39 i 40, 19300 Negotin
13	Mreža odbora za ljudska prava u Srbiji – CHRIS, kancelarija u Novom Pazaru	37. Sandžačke divizije 19/a, 36300 Novi Pazar

Vrsta usluge	imejl	Broj telefona
Zaštita i unapređenje ženskih ljudskih prava	alternativniczd@gmail.com	00381 37 421 295
Direktna pomoć žrtvama trgovine ljudima	astra@astra.rs, sos@astra.rs	00381 11 785 0000, 00381 11 785 0001
Zaštita prava potrošača	apos@apos.org.rs	00381 21 447 488, 00381 21 6622 895
Emotivno-psihološka i pravna pomoć za žene žrtve	azc@azc.org.rs	00381 11 266 2222, 00381 11 2656 178, 00381 11 2687 190
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava izbeglica i raseljenih lica	office@bcm.org.rs	00381 11 322 0987, 00381 11 322 3574
Pružanje opštih saveta	evropski.ekoloski.centar@gmail.com	00381 35 84 76 654
Edukacija, psiho-socijalna podrška	zajedno@zajedno.org.rs	00381 11 2421 221, 00381 63 335 027
Promocija i zaštita prava dece i mladih sa smetnjama u razvoju	office@velikimali.org	00381 13 344 141, 00381 62 755 127
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office@yucom.org.rs	00381 11 33 44 235, 00381 11 33 444 25
Podrška lezbejskim ljudskim pravima	labris@labris.org.rs	00381 11 32 27 480
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office.valjevo@chris-network.org	00381 14 233 390, 00381 14 222 333
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office.negotin@chris-network.org	00381 19 541 955, 00381 19 541 956
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office.novipazar@chris-network.org	00381 20 313 270

RB	Naziv organizacije	Adresa i mesto
14	Mreža odbora za ljudska prava u Srbiji – CHRIS, kancelarija u Bujanovcu	Trg Karađorđa Petrovića 254/5, 17520 Bujanovac
15	Novosadska novinarska škola	Daničićeva 3, 21000 Novi Sad
16	Novosadski humanitarni centar	Arse Teodorovića 3, 21000 Novi Sad
17	Odbor za ljudska prava Niš	Obrenovićeve bb, TPC Kalča, II sprat, L-B-39, 18000 Niš
18	Pravna klinika Pravnog fakulteta u Nišu	Trg Kralja Aleksandra 11, 18000 Niš
19	Pravne klinike Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu	Goce Delčeva 36, 11000 Beograd
20	Praksis – Beograd	Alekse Nenadovića 7/3, 11000 Beograd
21	Praksis – Kraljevo	Heroja Maričića 70, 36000 Kraljevo
22	Resurs centar Bor	Kralja Petra I 14, 19210 Bor
23	Udruženje „Narodni parlament“	Đorđa Lešnjaka 7, 16000 Leskovac
24	Udruženje građana Srpski demokratski forum	Kraljice Marije 47/2, 11000 Beograd
25	Fondacija ADRA Srbija	Radoslava Grujića 4, 11000 Beograd
26	Opštinska uprava Rekovac	Svetozara Markovića 2, 35260 Rekovac
27	Gradska opština Čukarica	Šumadijski trg 2, 11000 Beograd
28	Gradska uprava Užice	Dimitrija Tucovića 52, 31000 Užice

Vrsta usluge	imejl	Broj telefona
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office.bujanovac@chris-network.org	00381 17 651 793
Zagovaranje	office@novinarska-skola.org.rs	00381 21 424 246, 00381 21 424 344, 00381 21 423 206
Besplatna pravna pomoć, psiho-socijalna, obrazovna i druga podrška posebno osetljivim grupama	nshc@eunet.rs	00381 21 423 021, 00381 21 423 024
Besplatna pravna pomoć, zaštita ljudskih prava	office@chrin.org.rs	00381 18 526 232, 00381 18 526 233
Zaštita prava žena	klinika@prafak.ni.ac.rs	00381 18 500 278
Besplatna pravna pomoć (medicinsko, porodično, radno i pravo deteta)	info@pravnofakultet.rs	00381 11 20 95 501
Pružanje pomoći izbeglicama, interno raseljenim licima, povratnicima i Romima	bgoffice@praxis.org.rs	00381 11 344 44 82, 00381 11 344 44 84
Pružanje pomoći izbeglicama, interno raseljenim licima, povratnicima i Romima	kvoffice@praxis.org.rs	00381 36 312 658, 00381 36 312 659
Besplatna pravna pomoć	office@rcbor.rs	00381 30 456 640
Besplatna pravna pomoć	office@parlament.org.rs	0700 500 500, 00381 16 236 890
Pružanje pomoći izbeglicama iz Hrvatske Bosne i Hercegovine	sdfbeograd@gmai.com	00381 11 3820 250, 00381 11 3820 251
Humanitarna pomoć, inkluzija ranjivih grupa, borba protiv rodno zasnovanog nasilja	office@adra.org.rs	00381 11 344 26 25 , 00381 11 308 52 65
Besplatna pravna pomoć	predsedniksorekovac@gmail.com	00381 35 84 11 004
Besplatna pravna pomoć	znedeljkovic@cukarica.rs	00381 11 3052 111
Besplatna pravna pomoć	uprava@uzice.ts	00381 31 590 190

RB	Naziv organizacije	Adresa i mesto
29	Opštinska uprava Boljevac	Kralja Aleksandra 24, 19370 Boljevac
30	Opštinska uprava Žagubica	Trg oslobođenja 1, 12320 Žagubica
31	Opštinska uprava Veliko Gradište	Žitni trg 1, 12220 Veliko Gradište
32	Opštinska uprava Vlasotince	Trg oslobođenja 12, 16210 Vlasotince
33	Opštinska uprava Žabalj	Nikole Tesle 45, 21230 Žabalj
34	Opštinska uprava Lebane	Cara Dušana 116, 16230 Lebane
35	Opštinska uprava opština Bajina Bašta	Dušana Višića 28, 31250 Bajina Bašta
36	Opštinska uprava opštine Bečej	Trg oslobođenja 2, 21220 Bečej
37	Opštinska uprava opštine Bojnik	Trg Slobode 2–4, 16205 Bojnik
38	Opštinska uprava opštine Ivanjica	Venijamina Marinkovića 1, 32250 Ivanjica
39	Opštinska uprava Pirot	Srpskih vladara 82, 18300 Pirot
40	Opštinska uprava Raška	Predraga Vilimonovića 1, 36350 Raška
41	Opštinska uprava Ub	3. Oktobra 4, 14210 Ub
42	Uprava gradske opštine Mladenovac	Janka Katića 6, 11400 Mladenovac
43	Gradska opština Surčin	Vojvođanska 79, 11271 Surčin
44	Gradska opština Zvezdara	Bulevar Kralja Aleksandra 77, III sprat, kanc. 308, 11000 Beograd
45	Kancelarija za pravnu i psihosocijalnu pomoć žrtvama nasilja u porodici Gradske opštine Zvezdara	Bulevar Kralja Aleksandra 77, I sprat, kanc. 104, 11000 Beograd
46	Kancelarija za pomoć osobama sa invaliditetom Gradske opštine Zvezdara	Dimitrija Tucovića 83, 11000 Beograd
47	Gradska opština Vračar	Njegoševa 77, 11118 Beograd

Vrsta usluge	imejl	Broj telefona
Besplatna pravna pomoć	ouboljevac@open.telekom.rs	00381 30 463 412, 00381 30 463 413
Besplatna pravna pomoć	opstinazagubica@beotel.net	00381 12 443 686
Besplatna pravna pomoć	sovgradiste@ptt.rs	00381 12 662 120
Besplatna pravna pomoć	officeler@vlasotince.rs	00381 16 875 122
Besplatna pravna pomoć	sozabalj@eunet.rs	00381 21 831 035
Besplatna pravna pomoć	kabinet@lebane.org.rs	00381 16 843 710
Besplatna pravna pomoć	sobb@open.telekom.rs	00381 31 865 280
Besplatna pravna pomoć	becej@becej.rs	00381 21 68 11 888
Besplatna pravna pomoć	office@bojnik.org.rs	00381 16 821 214
Besplatna pravna pomoć	soivanjica@hotmail.com	00381 32 664 760
Besplatna pravna pomoć	kabinet@pirot.rs	00381 10 305 532
Besplatna pravna pomoć	office@raska.org.rs	00381 36 736 281
Informacioni servis	info@opstinaub.org.rs	00381 14 411 622, 00381 14 411 260
Besplatna pravna pomoć	info@mladenovac.rs	00381 11 8241 600, 00381 11 8230 145,
Besplatna pravna pomoć	opstina@surcin	00381 11 8442 111
Besplatna pravna pomoć	dusica.kuzmanovic@zvezdara.org.rs	00381 11 3405 791, 00381 11 3405 683
Pravna i psihosocijalna pomoć žrtvama nasilja u porodici	leila.ruzdic@zvezdara.org.rs	00381 11 3405 989
Pravna pomoć osobama sa invaliditetom	ivana.malikovic@zvezdara.org.rs	00381 11 7822 547
Besplatna pravna pomoć	sovracar@vracar.rs	00381 11 30 81 442

